

832/C/2014

MOTIVAREA ORDONANȚEI DE CLASARE
- notă de studiu -

Potrivit art. 315 alin. (5) C.p.p., menționarea motivelor de fapt și de drept în cuprinsul ordonanței de clasare este obligatorie numai dacă procurorul nu își însușește argumentele cuprinse în propunerea organului de cercetare penală ori dacă în cursul urmăririi penale suspectului i-a fost adusă la cunoștință această calitate, potrivit art. 307.

Textul legal impune următoarele precizări în legătură cu cazurile în care este obligatorie motivarea ordonanței de clasare:

1. În raport cu situația suspectului

Potrivit normei menționate, motivarea ordonanței de clasare este obligatorie atunci când persoana care a are calitatea de suspect în cauză a fost informată cu privire la dobândirea acestei calități.

Potrivit art. 10 alin. (3) C.p.p., suspectul are dreptul de a fi informat de îndată și înainte de a fi ascultat despre fapta pentru care se efectuează urmărirea penală și încadrarea juridică a acesteia.

Totodată, potrivit art. 307 C.p.p., persoanei care a dobândit calitatea de suspect i se aduc la cunoștință, înainte de prima sa audiere, această calitate, fapta pentru care este suspectată, încadrarea juridică a acesteia și drepturile procesuale prevăzute la art. 83.

Astfel, după ce se dispune, în temeiul art. 305 alin. (3) C.p.p., ca urmărirea penală să se efectueze cu privire la o anumită persoană, acesteia trebuie să îi fie adusă la cunoștință calitatea de suspect pe care a dobândit-o, precum și drepturile care îi revin în această calitate. Aducerea la cunoștință trebuie să se facă, potrivit art. 10 C.p.p., „de îndată”, ceea ce presupune ca, în cel mai scurt termen, suspectul să fie informat. Legea nu instituie un termen unic, ci doar cerința ca, în fiecare cauză în parte, în cel mai scurt termen posibil raportat la circumstanțele concrete ale cauzei și nu mai târziu de prima audiere, organul judiciar să îl înștiințeze pe suspect despre procedura care se desfășoară împotriva sa.

Din aceasta rezultă că, de la caz la caz, acest termen se poate constitui în intervale de timp diferite.

Astfel, există posibilitatea ca momentul în care se dispune ca urmărirea penală să se efectueze în continuare cu privire la o anumită persoană și momentul în care acesteia i se aduce la cunoștință calitatea de suspect să nu fie consecutive, să existe între ele un interval de timp.

Fără îndoială, un astfel de interval trebuie să fie, în practică, foarte scurt și, în decursul său nu intervin, de regulă, modificări ale situației de fapt de natură să conducă la adoptarea unei soluții de clasare.

Pot exista însă și situații în care fie intervalul de timp este unul mai lung, iar în decursul său se administrează probe și se poate ajunge la adoptarea unei soluții, de pildă atunci când suspectul se sustrage de la urmărirea penală și nu se poate proceda la audierea sa din motive neimputabile organului judiciar.

În egală măsură, există elemente ce pot să survină în intervalul de timp dintre momentul în care se dispune efectuarea în continuare a urmăririi penale față de o persoană, care dobândește calitatea de suspect, și momentul în care aceasta ia cunoștință de calitatea sa. Sunt, de exemplu, astfel de situații, cele în care intervin retragerea plângerii ori decesul suspectului.

Se poate invoca faptul că soluțiile întemeiate pe astfel de cazuri care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale nu necesită o motivare foarte complexă, astfel încât motivarea de către procuror este lipsită de o finalitate reală. Argumentul face abstracție de dreptul de a cere continuarea urmăririi penale potrivit art. 319 C.p.p.

În legătură cu astfel de situații se impune a stabili la care anume moment procesual, dintre cele două diferite, se referă art. 315 alin. (5).

Caracterul neechivoc al formulării, care se referă explicit la cel de-al doilea moment, acela al aducerii la cunoștință a învinuirii, impune concluzia că, de lege lata, este legal procedeu de a nu motiva ordonanța de clasare emisă anterior acestui moment, chiar dacă se dispusese deja ca în cauză să se efectueze urmărirea penală cu privire la o anumită persoană, care dobândise calitatea de suspect.

Distinct însă de stricta conformitatea a unui atare procedeu cu norma legală, credem că practica magistraților procurori trebuie să considere în ansamblu reglementările în materia urmăririi penale, precum și voința legiuitorului care se desprinde din acest ansamblu.

În acest scop, trebuie avute în vedere următoarele:

Introducerea, prin Legea nr. 255/2013¹, a dispoziției din art. 315 alin. (5) C.p.p., a urmărit să asigure continuitatea soluției legislative adoptate în anul 2010², prin modificarea art. 228 din C.p.p. anterior³.

Observând rațiunile acelei reglementări, precum și utilitatea ei practică, aceea de a reduce volumul de lucru al procurorului în cazurile în care soluția este corespunzător argumentată de către cel care a propus-o, cu consecința sporului de eficiență și celeritate în soluționarea dosarelor, legea de punere în aplicare a Codului a urmărit preluarea acestui principiu și adaptarea lui la noile tipuri de soluții și la specificul urmăririi penale din noua legislație.

¹ Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, publicată în MOF nr. 515/14.08.2013.

² Lege nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, publicată în MOF nr. 714/6.10.2010.

³ „În cazul în care procurorul este de acord cu propunerea, dispune prin rezoluție neînceperea urmăririi penale. În situația în care procurorul își însușește argumentele cuprinse în propunerea organului de cercetare penală, motivarea rezoluției este facultativă sau poate cuprinde doar argumente suplimentare. Copie de pe rezoluție și de pe propunerea organului de cercetare penală se comunică persoanei care a făcut sesizarea, precum și, după caz, persoanei față de care s-au efectuat acte premergătoare. Dispozițiile art. 245 alin. 1 lit. c¹) se aplică în mod corespunzător.”

Astfel, s-a considerat că, ori de câte ori soluția de clasare se dispune cu privire la faptă, și nu cu privire la o anumită persoană, iar ea este subsecventă însușirii de către procuror a propunerii formulate de organul de cercetare penală, nu există nicio rațiune pentru ca el să procedeze la o motivare separată a soluției, câtă vreme argumentele organului de cercetare penală sunt suficiente, iar procurorul și le însușește.

Totodată, s-a avut însă în vedere, la fel ca în legislația anterioară, și ca, ori de câte ori soluția de clasare se dispune cu privire la o anumită persoană (suspect sau inculpat), procurorul să formuleze propria motivare a acesteia, pentru ca persoana acuzată să cunoască nemijlocit considerentele magistratului.

Această intenție a legiuitorului s-a concretizat într-o redactare a textului - „*dacă în cursul urmăririi penale suspectului i-a fost adusă la cunoștință această calitate, potrivit art. 307*” - care corespundea formei inițial adoptate a Codului de procedură penală⁴, formă ce nu conținea vreo prevedere cu privire la momentul în care o persoană dobândește calitatea de suspect: dacă în privința începerii urmăririi penale cu privire la o anumită faptă cadrul procesual era neechivoc stabilit (în condițiile art. 305 alin. (1) C.p.p.), modul în care se urma a se formula învinuirea împotriva unei anumite persoane nu era prevăzut de reglementarea inițială, astfel că singurul moment, obiectivat din punct de vedere procedural, la care să se poată raporta calitatea de suspect era acela al aducerii ei la cunoștința persoanei acuzate de către organul de urmărire penală.

Modificarea adusă art. 305 alin. (3) prin Legea de punerea în aplicare a Codului a făcut ca dobândirea calității de suspect de către o persoană să capete un reper cert din punct de vedere procedural, acela al dispoziției exprese a organului judiciar ca urmărirea penală să se efectueze față de o anumită persoană.

Modificarea astfel operată abia în cursul procedurilor parlamentare, nu a fost însă însoțită și de o corespunzătoare revizuire a formulării date de inițiator art. 315 alin. (5), așa explicându-se caracterul devenit inadecvat al redactării acestei din urmă norme.

Această necorelare se impune, desigur, remediată, prin modificarea corespunzătoare a art. 315 alin. (5)⁵.

Chiar și în lipsa unei atare modificări, credem că este recomandabil ca procurorul, având în vedere rațiunea acestor instituții, să procedeze la motivarea ordonanței de clasare ori de câte ori s-a dispus în cauză efectuarea urmăririi penale cu privire la o anumită persoană, altfel spus ori de câte ori o persoană a avut în cauză calitatea de suspect, chiar dacă, din motive ținând de imposibilitatea practică de a lua legătura cu acesta, nu îi fusese adusă la cunoștință această calitate până la data emiterii ordonanței de clasare.

2. În raport cu organul care a efectuat urmărirea penală

Dispoziția din art. 315 alin. (5) nu constituie regula în ceea ce privește ordonanța de clasare, ci reglementează, cu caracter excepțional, situațiile în care motivarea acesteia de către procuror nu este obligatorie.

⁴ Legea nr. 135 din 1 iulie 2010 privind Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial nr. 486 din 15 iulie 2010.

⁵ Prin înlocuirea formulării „*dacă în cursul urmăririi penale suspectului i-a fost adusă la cunoștință această calitate, potrivit art. 307*” cu una dintre următoarele: „*dacă în cauză s-a dispus efectuarea urmăririi penale față de o anumită persoană*” sau „*dacă a existat suspect sau inculpat în cauză*”.

Astfel, regula privind conținutul ordonanței este cea prevăzută de art. 286 alin. 2 C.p.p.: lit. d) a acestui articol prevede că ordonanța trebuie să cuprindă „obiectul actului sau măsurii procesuale ori, după caz, tipul soluției, precum și motivele de fapt și de drept ale acestora” (s.n.).

În ceea ce privește ordonanța de clasare, prin derogare de la art. 286 C.p.p, legea permite ca aceasta să nu cuprindă motivarea în fapt și în drept, atunci când procurorul își însușește argumentele cuprinse în propunerea organului de cercetare penală.

Această soluție de excepție este justificată prin aceea că motivarea se regăsește deja în cuprinsul referatului prin care organul de cercetare penală propune soluția de clasare. Ea nu instituie un caz în care soluția de clasare rămâne nemotivată, ci doar unul în care motivarea organului de cercetare penală va constitui, totodată, și fundamentul actului emis de către procuror.

De aceea, în situațiile în care ordonanța procurorului nu cuprinde motivarea, comunicarea ei către persoanele interesate (autorul sesizării, persoana vătămată etc.) este în mod obligatoriu însoțită și de o copie a referatului organului de cercetare penală (potrivit art. 316 teza a II-a C.p.p.).

În aceste condiții, dat fiind caracterul excepțional al situației reglementate de art. 315 alin. (5) și interpretând strict textul care instituie această excepție, conchidem că ea este incidentă numai în situațiile care corespund premisei pe care textul se întemeiază: premisa că urmărirea penală a fost efectuată în cauză de către organul de cercetare penală, și nu de către procuror, întrucât numai în aceste situații organul de cercetare penală este abilitat să facă propunerea la care se referă textul.

Prin urmare, în cazurile în care urmărirea penală a fost efectuată de către procuror, dispozițiile art. 315 alin. (5) nu sunt incidente.

Ordonanța de clasare emisă de procurorul care a efectuat urmărirea penală trebuie să cuprindă motivele de fapt și de drept ale soluției, conform regulii prevăzute de art. 286 C.p.p., atât când efectuarea urmăririi penale de către procuror a fost obligatorie (în condițiile art. 56 alin. (3) C.p.p.), cât și când procurorul a decis reținerea cauzei în vederea efectuării urmăririi (în condițiile art. 300 alin. (4) teza finală C.p.p)⁶.

**PROCURORI,
IRINA KUGLAY
ALEXANDRA ȘINC**

⁶ Soluția nu este de natură să încerce excesiv activitatea parchetelor, în condițiile în care urmărirea penală se efectuează de către procuror în 4,7% din cauzele aflate pe rolul acestora.